

**Міністерство освіти і науки України
Державний заклад «Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»**

МУЗИЧНА ТА ХОРЕОГРАФІЧНА ОСВІТА В КОНТЕКСТІ КУЛЬТУРНОГО РОЗВИТКУ СУСПІЛЬСТВА

МАТЕРІАЛИ І ТЕЗИ

Т. 1

**XI Міжнародної науково-практичної конференції
молодих учених та студентів
24-25 жовтня 2025 року, Одеса**

MUSIC AND CHOREOGRAPHY EDUCATION IN THE CONTEXT OF SOCIETY'S CULTURAL DEVELOPMENT

A collection of scientific works based on the materials of the XI International Scientific and Practical Conference of Young Scientists and Students, Odesa, 2025

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД «ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені К. Д. УШИНСЬКОГО»

**МУЗИЧНА ТА ХОРЕОГРАФІЧНА ОСВІТА
В КОНТЕКСТІ КУЛЬТУРНОГО
РОЗВИТКУ СУСПІЛЬСТВА**

**Матеріали і тези XI Міжнародної конференції
молодих учених та студентів
(24-25 жовтня 2025 р.)**

1 том

ОДЕСА 2025

УДК: 37+78+792.8+008-021.1

**Музична та хореографічна освіта в контексті культурного розвитку
суспільства.** Матеріали і тези XI Міжнародної конференції молодих учених
та студентів (Одеса 24-25 жовтня 2025 р.). — Т.1. — Одеса: ПНПУ імені
К. Д. Ушинського, 2025. — 237 с.

Рекомендовано до друку вченою радою Державного закладу
«Південноукраїнський національний педагогічний університет імені
К. Д. Ушинського». Протокол № 6 від 27.11.2025 р.

Рецензенти:

Мартинюк Тетяна Володимирівна, доктор мистецтвознавства, професор,
завідувач кафедри-професор кафедри мистецьких дисциплін і методик
навчання Університету Григорія Сковороди в Переяславі;

Білова Наталія Костянтинівна, кандидат педагогічних наук, професор,
професор кафедри теоретичної, музично-інструментальної та вокальної
підготовки, Державний заклад «Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

Матеріали і тези друкуються в авторській редакції.

Технічний редактор Ірина ЛЕВИЦЬКА

може впливати на свідомість та емоції глядачів, пропонуючи нові шляхи для розуміння світу навколо нас.

ЛІТЕРАТУРА

1. Дункан А. Танець майбутнього. Моє життя / А. Дункан-К.: Наука 1986
2. <https://kultart.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2015/04/N.-SHutiak-S.Markevych-Formuvannia-literaturno-stsenichnykh-obraziv-personazhiv-u-maliy-formi-tantsiu.pdf>
3. <https://vseosvita.ua/library/embed/0100d79o-82bf.docx.html>
4. <https://md-eksperiment.org/post/20230211-tancteatr-pini-baush-mistectvo-perekladu>

Павло ТКАЧЕНКО,

здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти, ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»

Науковий керівник: кандидат педагогічних наук, старший викладач
М. О. Федорець

ФОРМУВАННЯ ВИКОНАВСЬКОЇ КУЛЬТУРИ БАЯНІСТА В КОНТЕКСТІ НАЦІОНАЛЬНИХ ТРАДИЦІЙ ТА СУЧАСНИХ ХУДОЖНІХ ТЕНДЕНЦІЙ

У дослідженні розглянуто процес становлення української баянної школи як унікального культурного явища, що поєднує народні інтонаційні джерела, академічні виконавські принципи та сучасні стильові тенденції. Акцент зроблено на педагогічних, етичних і художніх засадах формування виконавської культури баяніста, на важливості раннього музичного виховання та розвитку технічної і духовної свідомості виконавця. Окреслено роль українських композиторів і педагогів у розвитку репертуару, формуванні сценічної виразності й інтеграції баяна у сучасний культурний простір.

Попри відносно коротку історію, баянне мистецтво України пройшло шлях від народного музикування до академічної сцени. Сьогодні воно стоїть перед необхідністю поєднання традиційної спадщини з новітніми виконавськими тенденціями, що вимагає переосмислення педагогічних принципів і визначення ролі баяніста як носія культурного коду. Проблемним залишається питання інтеграції фольклорних і сучасних елементів у виконавську практику, а також формування етичної позиції митця в контексті національної музичної ідентичності.

На відміну від фортепіанної чи скрипкової педагогіки з давніми традиціями, баянна школа почала формуватися лише наприкінці ХХ століття. Попри відносно недавню історію, баян зайняв важливе місце в українській

культури, ставши символом народної пісенності, домашнього музикування та обрядових традицій. Його побутове походження сприяло подальшому входженню в академічне мистецтво, де він перетворився на інструмент культурного діалогу. У цій традиції баяніст є не просто виконавцем, а посередником між минулим і сучасністю — носієм національного коду, який через інтерпретацію народних мелодій і авторських творів зберігає та оновлює культурну пам'ять [1].

Музичний розвиток формується з дитинства, коли важливо не лише дати учневі інструмент, а й забезпечити професійний супровід, що враховує його психологічні та фізіологічні особливості. Фізіологічна свобода, координація рухів і контроль дихання міхів визначають якість звучання. Більшість технічних труднощів у дорослих виникають через помилки раннього навчання, тому важливо з дитинства виховувати відчуття часу, тембру та ритмічної точності — основи музичного мислення виконавця. [3].

Як зазначає Г. Кюмяляйнен: "Розвиток музиканта — це шлях усвідомлення не лише "як", а й "чому" він грає. У сучасній баянно-акордеонній освіті важливо поєднувати традицію з новаторством, технічну досконалість — із творчою свободою. Лише така інтеграція виховує музиканта, який не просто володіє інструментом, а відчуває його як живу частину музичної культури". [3, с. 17]

Д. Кученьов зазначає, що баянна педагогіка сформувалася порівняно пізно — наприкінці ХХ століття, проте за короткий час пройшла шлях від народного до академічного мистецтва [2].

У праці М. Імханицького «Історія баянного та акордеонного мистецтва» окреслено етапи розвитку інструмента — від аматорського використання гармонік у 1920–1930-х роках до становлення камерного й академічного виконавства [2].

На відміну від побутової гри, академічне володіння баяном вимагає системного навчання та професійної підготовки, чому сприяли конструкційні вдосконалення інструмента на початку ХХ століття.

Важливим етапом розвитку баянного виконавства стало перевидання у 1998 році книги Ф. Ліпса «Мистецтво гри на баяні» та подальша праця «Про мистецтво баянної транскрипції» (1999), де автор порушив питання адаптації творів і технічних обмежень інструмента. Зростання професійного рівня виконавців зумовило появу оригінального репертуару: якщо ранні спроби, як-от сюїта Ф. Климентова, не здобули успіху, то концерти Ф. Рубцова й Т. Сотнікова стали еталонами академічного баянного мистецтва. Яскраву сценічність в українському виконавстві уособлював В. Зубицький, про якого В. Самолюк писав як про новатора баянної техніки. Подальший розвиток школи забезпечили праці А. Душного, Б. Пица, С. Карася та творчість І. Паницького. Сучасна баянна освіта, спираючись на досвід академічних інструментів, утвердила універсальність баяна, який здатний поєднувати народну традицію з музикою різних стилів — від бароко до джазу [2].

Баянне мистецтво України — самобутнє культурне явище, що поєднує народні інтонації з академічними традиціями, відображаючи національну своєрідність і духовну чутливість української музики. У цьому контексті інтерпретація виступає не просто виконанням, а творчим осмисленням твору: виконавець, спираючись на власний світогляд і традицію, поєднує етичні, естетичні й комунікативні аспекти, стаючи посередником між композитором, фольклорною спадщиною та сучасними художніми сенсами [5].

Ціннісні орієнтири у виконавському мистецтві формуються на особистісному, культурному й комунікативному рівнях. Музикант через гру розкриває індивідуальність, розвиває художній смак і відповідальність за автентичність звучання. Виконання українських творів сприяє зануренню у національні цінності та формує етичний вибір між справжнім і поверхневим. Музика стає діалогом із публікою, де техніка поєднується з уявою, емоцією й досвідом, надаючи кожній ноті внутрішню енергію й художню силу [6].

Етична позиція виконавця невіддільна від свободи інтерпретації, яка не має руйнувати цілісність твору. В українській баянній школі важливе місце посідає виховання духовних цінностей і поваги до стилю, задуму автора та змісту репертуару. Виконання на баяні стає моральним висловлюванням, у якому поєднуються традиція, особистий досвід і професійна відповідальність. Тут виконавська індивідуальність поєднує національні риси з відкритістю до новаторства, а інтерпретація сприймається як глибокий творчий акт, що вимагає духовності, технічної майстерності та осмисленого ставлення до звуку.

Вагомим чинником у розвитку баянного мистецтва є звернення композиторами до фольклору: обробки народних мелодій і жанрів надають баянному мистецтву ширості, глибини та національного колориту. Через них формується морально-естетичний світогляд слухача, розвивається почуття краси та духовної ідентичності. Сьогодні українська баянна культура активно інтегрується в європейський мистецький простір — баян звучить в академічних, театральних, джазових і навіть електронних проєктах, утверджуючись як символ сучасного, гнучкого й духовно наповненого українського світовідчуття [1].

Сучасні виконавці й композитори дедалі частіше звертаються до естрадно-джазового стилю, створюючи динамічні твори, близькі до повсякденного життя. Їхня музика відзначається енергією, світлим настроєм і життєствердним оптимізмом [5], адже мистецькі практики «повинні відповідати принципам створення культурних об'єктів як матеріальних продуктів високого культурного та естетичного рівня, але водночас п відповідати вимогам часу, стандартам та освітнім тенденціям свого часу» [4].

Сучасне баянне виконавство займає вагоме місце в культурному житті суспільства, сприяючи духовному розвитку та самовираженню нації. Воно є складовою етнокультурного простору, який відображає історичну спадкоємність і багатовимірність української музичної традиції. У цьому

контексті баянне мистецтво виступає комплексним явищем, що поєднує творчу інтерпретацію, фольклорні джерела, педагогічний досвід і мистецький діалог.

Висновки. Українське баянне мистецтво є багатовимірним феноменом, у якому поєднано народну виразність і академічну глибину. Формування виконавської культури баяніста ґрунтується на синтезі технічної майстерності, духовних цінностей і творчої свободи. Збереження фольклорних джерел у поєднанні з новітніми стильовими напрямками сприяє не лише розвитку національної музичної школи, а й підсилює роль баяна як інструмента культурного діалогу та засобу духовного самовираження сучасного українського суспільства.

ЛІТЕРАТУРА

1. Васкевич, М. В. (2024). Баянне виконавство у вимірах національної культури: ціннісно-етичні, комунікативні та педагогічні інтерпретаційні сенси. *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв : наук. журнал.* 2. 119–123. URL: <https://journals.uran.ua/visnyknakkkim/article/view/338915>
2. Кученьов, Д., Лівак, В. (2018). Виконавська майстерність баяніста у контексті актуалізації народного мистецтва. *Молодий вчений, 3 (55)*. Одеса, 2018. С. 555–558. URL: <https://molodyivchenyi.ua/index.php/journal/article/view/5004>
3. Jacomucci C. (2017) Modern Accordion Perspectives. Vol. 3. An international overview of accordion pedagogy. *Youcanprint Self-Publishing. Lecce.* 104 p. URL: <https://share.google/UjK5GQ11nFT6rSOiP>
4. Pavlova O, Afonina O, Vilchynska I, Khlystun O, Smyrna L. (2024) Cultural and artistic practices in the perspective of education institutionalisation. *Sci Herald Uzhhorod Univ Ser Phys.* 55. 1457–1465. DOI: 10.54919/physics/55.2024.145mr7. URL: <https://physics.uz.ua/en/journals/issue-55-2024/cultural-and-artistic-education-strategies-the-institutionalisation-aspect>
5. Suvorov V., Nazar Y., Skakalska Z., Dushniy A. (2021). Accordion in the context of contemporary musical culture. *New York. TK Meganom LLC. Innovative Solutions in Modern Science.* 3(47). P. 1–23. DOI: 10.26886/2414-634X.3(47)2021.11. URL: https://www.researchgate.net/publication/376461435_ACCORDION_IN_THE_CONTEXT_OF_CONTEMPORARY_MUSICAL_CULTURE
6. Wen X. (2022) Emotional Expression and Playing Psychology in Accordion Playing under Complex Audio Background Environment. *Journal of Environmental and Public Health* Volume 2022, Issue 1. DOI: 10.1155/2022/2482899. URL: <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1155/2022/2482899>

Мілодська Д.	
Імагінація в музичному виконавстві: феномен сценічного образу.....	101
Дорош М., Кьон Н.	
Специфіка художньо-комунікативної діяльності хорового диригента.....	103
Цзі Міңці	
Драматургія та виконавська специфіка жіночих вокальних партій в операх В. А. Моцарта.....	107
Лапіна В., Ключова С.	
Вокальні цикли українських композиторів.....	110
Батюк Н., Ян Кунь	
Символічна образність пісенного фольклору як чинник активізації інтерпретаційних умінь вокаліста.....	114
Ісов Р.	
Жанрове розмаїття та стилістичні особливості баянної музики в мистецтві України.....	118
Чепканич Олег	
Семантична мозаїка оперних образів у творчості Дж. Верді.....	120
Чебан І.	
Ідея в хореографічному мистецтві та чинники її виникнення та формування.....	123
Ткаченко П.	
Формування виконавської культури баяніста в контексті національних традицій та сучасних художніх тенденцій.....	125
Москаленко Р., Клещуков В.	
Синтез інноваційних технологій та руху як основа нової естетики сценічної комунікації.....	129
Кожем'яка І.	
Музичний чинник як акустична основа передачі сенсу хореографічного задуму.....	133
Батюк Н., Ван Цзижуй	
Роль вокально-виконавської майстерності у подоланні сценічних бар'єрів майбутніх співаків.....	137
Лу Цзяї, Ашихміна Н.	
Виконавська майстерність вокаліста як прояв творчої індивідуальності.....	141
Руденко А.	
Індивідуальність балетмейстера у процесі формування художнього образу хореографічного твору.....	142